

функції у корів, відмічали, що порівняно з тваринами контрольної групи достовірно зменшився ($P < 0,05$) термін завершення інволюції статевих органів (на 9,1 доби) та термін прояву першої статевої охоти (на 18,0 діб). Порівняно з тваринами контрольної групи, у корів другої групи тривалість сервіс-періоду і днів неплідності була меншою на 23,4 доби ($P < 0,01$). До того ж, запліднилося у другій групі в 1-шу охоту – 48,6 %, в другу – 12,7 % і в третю – 28,8 %, тобто заплідненість по групі становила 90,1 %, а індекс осіменіння становив $1,4 \pm 0,3$.

Аналіз результатів досліджу показав, що у корів першої дослідної групи ефективність профілактики була на 12,6 % вищою у порівнянні з контролем, а термін завершення інволюції статевих органів та термін прояву першої статевої охоти меншим на 7,6 і 14,2 доби, відповідно. Тривалість сервіс-періоду і днів неплідності на одну тварину скоротилася на 19,4 діб. Заплідненість у тварин цієї групи становила 85,2 %, з них в першу охоту запліднилося – 46,2 %, в другу – 13,4 % і в третю – 25,6 %, індекс осіменіння становив $1,5 \pm 0,4$. Проведені випробування показали, що застосування препаратів гінобіотик і утракур та окситоцину з метою профілактики післяродової патології, у порівнянні з використанням метромаксу, дозволяє скоротити тривалість неплідності на $23,4 \pm 19,4$ діб, знизити індекс осіменіння на 0,3–0,4 і домогтися збільшення тільності 20,5–15,6 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Івашків Р.М. Фізіологічні аспекти післяродової інволюції органів статевої системи молочних корів. *Науковий вісник ЛНАУВМ імені С. З. Гжицького*. Львів, 2007. Том 9. № 2 (33), ч. 3. С. 160–164.
2. Clarke I.J., S.Pompolo. Synthesis secretion of Gn RH. *Anim. Reprod. Sci.*, 2005. №88. P. 29–55.
3. Herbert C.A., Trigg T.E.. Applications of Gn RH in the control and management of fertility in female animals. *Animal Reproduction Science*, 2005. № 88. P. 141–153.
4. Рекомендації з діагностики, лікування, профілактики та прогнозування субінволюції матки корів. Стравський Я.С., Панич О.П., Климик В.Т., Охрим С.А. Львів, 2010. 27 с.

УДК 619:617.711–002/713–002:636.2

БАБЕНКО І.М., магістрант

Науковий керівник – **ЧОРНОЗУБ М.П.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ ТА ДІАГНОСТИКА РИКЕТСІОЗНОГО КОН'ЮНКТИВО-КЕРАТИТУ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Описано поширення масового кон'юнктиво-кератиту у господарстві та його клінічні форми. На основі проведених епізоотологічних, клінічних, гельмінтологічних та цитологічних досліджень встановлено ураження худоби рикетсіозом.

Ключові слова: телята, хвороби очей, рикетсіозний кон'юнктиво-кератит.

Хвороби очей у худоби, зокрема кон'юнктиво-кератити, трапляються досить часто. Наприклад, за даними В.Б. Борисевича зі співавторами [1], у господарствах Київської області протягом 1995–2001 років їх щороку реєстрували у 3,8–6,7 % поголів'я.

Причини цих хвороб різні. М. Морозов [2] за бактеріологічного дослідження вмісту кон'юнктивального мішка 85 телят, хворих на кон'юнктиво-кератит, виділив 236 штамів та ідентифікував 15 видів мікроорганізмів, у тому числі 9 паличкоподібних і 6 кокоподібних. Та все ж найчастіше причиною масового спалаху захворювання є рикетсії [3].

Метою нашої роботи було визначення поширення та причин зареєстрованого в умовах господарства масового кон'юнктиво-кератиту у молодняку великої рогатої худоби.

Матеріалом для виконання досліджень була велика рогата худоба різних вікових груп, хвора на кон'юнктиво-кератит. Діагноз ставили на основі епізоотологічних, клінічних, гельмінтологічних (гельмінтоскопічних) та цитологічних досліджень.

Результати дослідження. В умовах одного із господарств нами у 2022-му році було виявлено масове ураження великої рогатої худоби кон'юнктивітами та кон'юнктиво-кератитами, етіологія яких була невідомою. Епізоотологічний процес у 2022-му році, порівняно із 2021-м, характеризувався тим, що більш ніж удвічі зріс рівень захворюваності

та склав 14,1 %. Серед 207 голів виявлених хворих тварин 70,1 % складав молодняк, молодший року, 18,8 % – молодняк, старший року, та нетелі і 11,1 % – корови. Також змінився рівень захворюваності: у 2022-му році серед молодняку, молодшого року, він зріс майже вдвічі і склав 29,5 %; серед молодняку, старшого року, й нетелів теж зріс майже вдвічі та склав 10,7 %; серед корів показник зріс у півтора рази і склав 3,7 %. Тобто, виявлено істотне зростання рівня захворюваності тварин, особливо серед молодняку, молодшого одного року.

Встановлено наявність двох хвиль зростання захворюваності тварин. Перша була меншою і її спостерігали у період із січня по травень з піком захворюваності у лютому–березні. Друга була значно більшою і виникла у період із травня по вересень з істотним збільшенням кількості хворих у червні–серпні.

За вивчення захворюваності худоби різних вікових їх груп виявлено, що за першої і другої хвилі переважну більшість хворих тварин складав молодняк, молодший одного року. Та все ж серед молодняку, старшого одного року, й нетелів, а також серед корів виявлене незначне збільшення кількості хворих, особливо у теплу пору року.

За клінічних обстежень хворих встановлено наявність різних клінічних форм офтальмопатії. У всіх хворих відмічали, як правило ураження одного ока, дуже рідко – двостороннє запалення очей. Також виявлено, що в більшості хворих перебіг захворювання був доброякісним.

Для з'ясування причини захворювання у період масового його спалаху (серпень–вересень) ми проводили гельмінтологічне (гельмінтоскопічне) дослідження змивної рідини із кон'юнктивального мішка і цитологічне дослідження мазків-зшкрібків із кон'юнктиви та рогівки хворих на кон'юнктивіти й кон'юнктиво-кератити тварин. За дослідження змивної рідини хворих тварин у жодному із зразків паразитів виявлено не було. А от цитологічне дослідження мазків-зшкрібків із кон'юнктиви і рогівки хворих тварин показало наявність у цитоплазмі епітеліальних клітин кон'юнктиви темно-синіх включень, тобто рикетсій.

Отже, на основі проведених у господарстві епізоотологічних, клінічних та лабораторних досліджень встановлено рикетсіозне походження масового кон'юнктиво-кератиту у великої рогатої худоби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисевич В.Б., Коваленко В.М., Мархонь З.К., Шарварчук Р.І. Хвороби очей у великої рогатої худоби та ефективні методи їх лікування. *Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту*. Біла Церква, 2003. Вип. 25. ч. 1. С. 34–41.
2. Морозов М. Епізоотологія кон'юнктиво-кератитів великої рогатої худоби в господарствах півдня України. *Вет. медицина України*. 1999. № 5. С. 12–13.
3. Борисевич В., Петренко О., Бортнійчук В. Інфекційний кон'юнктиво-кератит молодняку великої рогатої худоби. *Вет. медицина України*. 2003. № 11. С. 33–35.

УДК 619:617.26+616.982.15:636.2

НАДЕЛЬНЮК С.В., магістрант

Науковий керівник – **ЧОРНОЗУБ М.П.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ АКТИНОМІКОЗУ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Апробовані оперативний, комбінований консервативно-оперативний та комплексний консервативний методи лікування актиномікозу в худоби. Усі вони виявилися ефективними, оскільки за кожного клінічного випадку застосовували найраціональніший для нього метод.

Ключові слова: велика рогата худоба, актиномікоз, лікування.